МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
«_____» _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____ **Мельник Л.Ю.**

Кваліфікаційна робота магістра

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ПРАТ "ГАЙСИНСЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОМАШ" ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконав – студент 2 курсу, групи 21м-з-о
освітньої програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 Облік і оподаткування
Рожок Володимир Іванович

Науковий керівник – к.е.н., доцент
Матрос Олена Миколаївна

Умань – 2023

Реферат

на кваліфікаційну роботу :

«Облік і контроль основних засобів в ПРАТ "Гайсинське спеціалізоване транспортне підприємство "Агромаш" Вінницької області»

студентки факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Рожок Володимир Іванович

У кваліфікаційній роботі розглянуто загальнотеоретичні основи обліку і контролю в системі управління основними засобами, їх законодавчо-нормативне регулювання в процесі прийняття раціональних управлінських рішень.

Автором досліджено теоретичні основи основних засобів, їх класифікацію та порядок організації облікового процесу і системи внутрішнього контролю.

У кваліфікаційній роботі розглянуто організація обліково-інформаційної системи та її місце в управлінні підприємством, а також досліджено сучасний стан обліку і контролю в інформаційному забезпеченні управлінні основними засобами на підприємстві.

Проведене наукове дослідження має на меті сприяти розробці організаційних основ облікового процесу щодо основних засобів та методику проведення внутрішнього контролю у відповідності до вимог чинного законодавства.

Резюме: В кваліфікаційній роботі магістра на прикладі ПАТ "Гайсинське спеціалізоване транспортне підприємство "Агромаш" досліджено актуальні питання обліку і контролю основних засобів, запропоновано шляхи удосконалення зазначених питань.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, знос, оцінка, первісна вартість, організація обліку.

Summary: In the master's qualification thesis, on the example of PJSC "Haysyn Specialized Transport Enterprise "Agromash", actual issues of accounting and control of fixed assets are investigated, ways of improving these issues are proposed.

Key words: fixed assets, amortization, depreciation, evaluation, initial cost, organization of accounting.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 6

РОЗДІЛ ІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА 13

2.1. Фінансово-економічний аналіз показників діяльності підприємства 13

2.2. Порядок формування облікової політики підприємства щодо обліку основних засобів 24

РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 38

ВИСНОВКИ 43

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 46

ДОДАТКИ 52

ВСТУП

В умовах сьогодення основні засоби є незамінною складовою ресурсного потенціалу суб'єкта господарювання будь-якої галузі економіки України. Слід відмітити, що від ефективного використання об’єктів основних засобів залежить фінансовий стан кожного суб’єкта бізнесу. Водночас, це обумовлює об’єктивну потребу у формуванні якісної та своєчасної облікової інформації, швидкості її отримання та повноти щодо задоволення інформаційних потреб зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів.

Важливою умовою функціонування суб’єкта господарювання є наявність основних засобів. Це вимагає постійного контролю за ефективністю використання основних засобів для потреб управління виробничою діяльністю. Одним із основних завдань обліку основних засобів є надання повної, правдивої та неупередженої інформації щодо них. Однак інформація, що міститься у фінансовій звітності відносно основних засобів, не завжди є такою через недосконаліть вітчизняного законодавства та постійні зміни в ньому, тому основні засоби потребують подальшого дослідження.

Дослідженням обліку, аналізу та контролю основних засобів присвячено наукові праці наступних вчених: В.Г. Андрійчука, М.І. Бондаря, Ф.Ф. Бутинця, Л.В. Гуцаленко, О.А. Петрик, Є.С. Пиріжка, Л.С. Стригуля, Бородкіна О.С., Валуєва Б.І., Гетьмана В.Г., Гуцайлюка З.В., Кірейцева Г.Г., Кругляка Б.С., Кузьмінського А.М., Шкарабана С.І. та ін. та інших. Розвитку теорії та практики обліку, аналізу і аудиту, максимальному наближенню бухгалтерської методології до ринкових відносин та міжнародних стандартів сприяють праці Однак ряд проблем організації та методики обліку і аудиту основних засобів в умовах ринкових відносин та міжнародних стандартів обліку і аудиту потребують подальших досліджень та наукових розробок. Останнім часом існує низка проблем, які негативно впливають на процес управління діяльністю підприємства, знижуючи ефективність використання основних засобів.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження загальнотеоретичних основ обліку і внутрішнього контролю основних засобів в умовах формування інформаційного забезпечення та розробка пропозицій щодо об'єкта дослідження з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- розкрити теоретичні аспекти організації обліку і контролю основних засобів;
- дослідити порядок організації обліково-інформаційної системи та її місце в управлінні підприємством;
- проаналізувати порядок облікової політики підприємства стосовно обліку основних засобів;
- здійснити фінансово-господарську характеристику діяльності підприємства
- визначити систему внутрішнього контролю за основними засобами;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку і контролю основних засобів на підприємстві.

Об'єкт дослідження – процес обліку і контролю основних засобів в ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" Вінницької області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних основ ведення бухгалтерського обліку й внутрішнього аудиту основних засобів на підприємстві.

Методи дослідження. В процесі виконання кваліфікаційної роботи автором використані такі методи, як: абстрагування, спостереження, порівняння, синтезу, формалізації, аналізу, індукції, дедукції, системного підходу тощо.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи виступили: нормативно-правові акти України, праці вчених-економістів з питань обліку та аудиту, статистична та облікова інформація ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" Вінницької області.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ПО ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Господарська діяльність підприємства потребує наявності та комбінації певних ресурсів. До основних ресурсів можна віднести наявність трудових, фінансових, а особливо матеріальних ресурсів, які у свою чергу забезпечували діяльність підприємства. Створення підприємства супроводжує інвестування значної частини капіталу в довгострокові матеріальні активи, які фізично існують, виконують роль засобів праці, та є основою виробничої потужності підприємства і включаються до складу необоротних активів. Дані активи спрямовані на формування основної частини матеріального забезпечення підприємства.

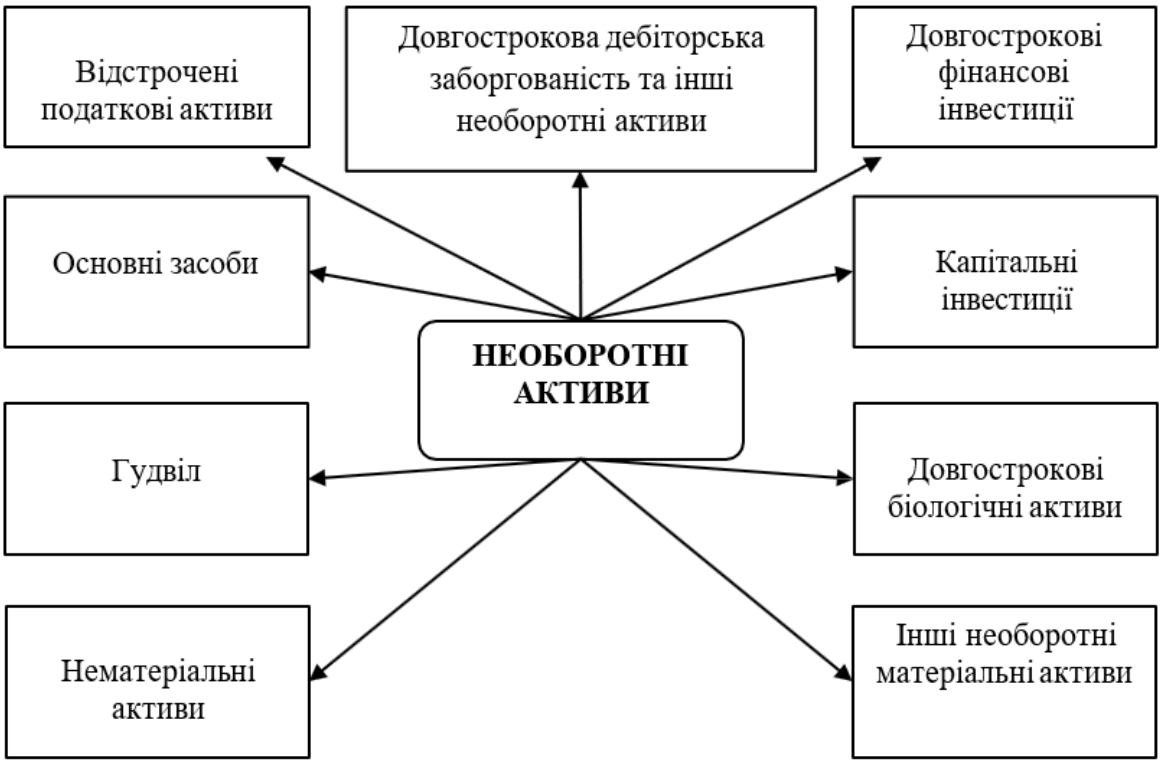

Рис. 1.1. Класифікація необоротних активів [36]

До складу необоротних активів входять багато елементів, як наведено на рис. 1.1, але найбільшу питому вагу в їх складі займають саме основні засоби підприємства, бо їх існування є основою для початку будь-якої діяльності. Вони

є базою для провадження будь-якої діяльності незалежно від спеціалізації підприємства чи форми власності або інших факторів.

Існує декілька визначень категорії «основні засоби», які відображені у наступних законодавчих та нормативних актах:

1. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби», основними засобами є «матеріальні активи, які утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим суб'єктам діяльності або для здійснення адміністративних і соціально- культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [38]. Операційним циклом, відповідно до термінології, є проміжок часу, між яким підприємство здійснює закупівлю сировини для своїх виробничих потреб до отримання грошових коштів та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

2. Згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку № 16 «Основні засоби», основні засоби - це «матеріальні об'єкти, що їх:

- утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;
- використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду» [37].

3. На основі Податкового кодексу України (далі ПКУ), «основними засобами» є «матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію

становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [40].

Відповідно до наведених визначень, які відображені у законодавчих так і в інших нормативно-правових актах можна зробити висновок, що всі вони акцентують увагу на тому, що до основних засобів можна віднести матеріальні активи, які будуть використовуватись суб'єктами господарювання для здійснення як виробничих, так інших потреб в період більше одного року або операційного циклу. Але лише в ПКУ визначено певну суму нижче якої об'єкт не буде вважатися основним засобом, також там наведено важливу фразу пов'язану з тим, що для них характерним є поступове зменшення вартості протягом періоду експлуатації пов'язану зі зносом. Характеристика нормативних документів, що регулюють облік основних засобів представлено в додатку А.

Знос характеризує процес старіння основних засобів, що діють на підприємстві та є частиною економічних відносин [28]:

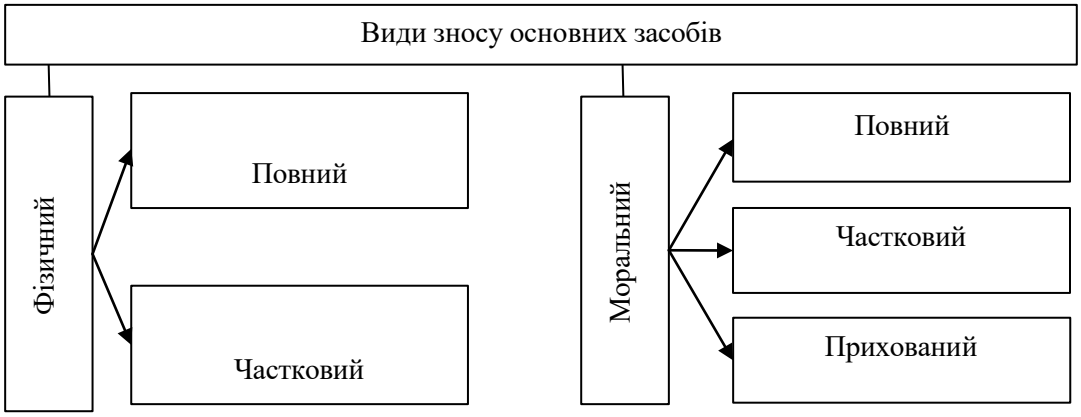

Рис. 1.2. Види зносу об'єктів основних засобів

1. Фізичний знос є повільною втратою об'єктом своєї споживчої вартості, яка є наслідком не тільки інтенсивного їх використання у процесі виробництва, але і пасивністю, зумовлена впливом звичайних зовнішніх процесів, зумовлені фізичними характеристиками об'єкта. На фізичний знос впливають наступні чинники:

- особливості технологічного процесу;
- якість обслуговування основних засобів;

- кваліфікація працівників, які безпосередньо використовують певний об’єкт;
- бережне ставлення до основних засобів;
- інтенсивність використання та умови використанн основних засобів.

Фізичний знос буває двох видів (рис. 1.2.):

- частковий – знос, який можна усунути за допомогою ремонту;
- повний – який не можна усунути шляхом втручання для ремонту та підтримання у працездатному стані. Необхідним є проведення ліквідації та заміну новими.

2. Моральний передбачає зменшення вартості через те, що в теперішній час результати науки та новітні технології дозволяють створювати все більш ефективні та мало затратні об’єкти, тим самим призводячи до зменшення вартості об’єкта.

- Частковий моральний знос – є частковою втратою об’єкта свої споживчої вартості. Збільшення розміру, якого може призвести до того, що об’єкт необхідним буде перевести до виконання інших робіт.
- Повний моральний знос є повним знеціненням обладнання, використання якого надалі призведе до отримання збитків.
- Прихована форма морального зносу передбачає загрозу знецінення об’єкту внаслідок того, що затверджено завдання на розроблення нової, продуктивнішої техніки.

Питання тлумачення терміну «основних засобів» було присвячено багато наукових праць вчених та дослідників, які використовуючи свої практичні навички та багатий досвід навели наступні варіанти визначення даного терміну (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Тлумачення терміну «основні засоби» вченими та науковцями

Автор	Визначення
Макаровська Т.П.	«Основні фонди як засоби праці, які неодноразово беруть участь у виробничому процесі, не змінюючи при цьому своєї первинної форми» [27].
Кірейцев Г.Г.	Основні засоби – це частина майна підприємства, що переносить свою вартість на новостворений продукт частинами за декілька виробничих циклів [17].
Бабаєва Ю.А.	Основні засоби – це частина майна, використовувана як засоби праці під час виробництва продукції, виконанні робіт або наданні послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців [5].
Бондар О.	Основні засоби – це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами [3].
Орлова В.К., Орлів М.С., Хома С.В.	Основні засоби – це сукупність засобів праці, які використовуються у незмінній натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері [36].

Всі визначення мають спільні характерні риси, які повністю відображають особливості такого об’єкту обліку, як основні засоби. Необхідно зазначити, що у процесі діяльності основні засоби, на відміну від інших об’єктів матеріальних активів, фізично не стають частиною новоствореної продукції, а лише передають свою вартість шляхом амортизаційних відрахувань до собівартості. Але для майбутнього відображення операцій пов’язаних з його використанням необхідним є виділити певні фактори, за якими ми можемо віднести їх до складу активів. Ними є ймовірність того, що у майбутньому при його використанні суб’єкт господарювання зможе отримати економічні вигоди та його вартість може бути достовірно визначена.

У разі, якщо об’єкт обліку складається з окремих частин, до яких встановлено різний термін корисного використання, то кожна з цих частин є окремим об’єктом.

Для забезпечення формування достовірної, повної та неупередженої інформації пов’язаної з обліком руху основних засобів підприємства виділяють

певні критерії для їх класифікації.

З метою забезпечення раціональності ведення бухгалтерського обліку необхідним є здійснення класифікації об'єктів. Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, для ведення податкового обліку засобів у Податковому кодексі України виокремлено 16 груп. Але для формування інформації необхідно застосовувати також додаткові класифікаційні ознаки (Додаток Б), до яких можна віднести:

1. За цільовим призначенням виділяють:

- виробничі – це засоби, якими користуються у сфері матеріального виробництва, де вони багаторазово беруть участь у виробничому процесі, та поступово зношуються і у міру використання переносять частково свою вартість на вироблену продукцію, товари, виконані роботи чи надані послуги..
- невиробничі – основні засоби, які не приймають участі у виробничому процесі та господарській діяльності підприємства, слугують для задоволення соціально-культурних та обслуговуючих потреб, перебувають на балансі підприємства. На відміну від виробничих вони не переносять своєї вартості на вироблену продукцію, товари, роботи, послуги.

2. За правом власності:

- власні – активи, які належать підприємству та обліковуються на рахунках в обліку, відображені у фінансовій звітності.
- орендовані – це основні засоби, які надаються у тимчасове користування для здійснення господарської діяльності на умовах договору з орендодавцем.

3. За ступенем використання:

- діючі – це об'єкти основних засобів, що використовуються у господарській діяльності підприємства в цей момент часу.
- недіючі – частина об'єктів засобів, яка не використовуються в даний час, залежно від різних обставин (наприклад, консервація).

Доцільним для облікового процесу є додати до існуючої класифікації поділ

засобів відповідно до порядку перенесення вартості на новостворений об’єкт. Відповідно до НП(С)БО № 7 «Основні засоби» не на всі об’єкти здійснюється нарахування амортизації. Відповідно до цього за характером перенесення вартості в процесі використання:

- підлягають амортизації – об’єкти основних засобів, на які нараховується амортизація відповідно до обраного та затвердженого на підприємстві методі;
- не підлягають амортизації – засоби, на які не діють вимоги НП(С)БО №7 «Основні засоби».

Відповідно до наведеної класифікації підприємства відносять об’єкт основних засобів до певних груп. Віднесення того чи іншого об’єкту напряму впливає на: порядок відображення засобу на рахунках обліку; віднесення на певний субрахунок; порядку нарахування амортизації; визначення строку корисного використання об’єкту; в деяких випадках, на складання інвентарного номера; віднесення на позабалансовий рахунок тощо.

РОЗДІЛ ІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічний аналіз показників діяльності підприємства

ПАТ "Гайсинське спеціалізоване транспортне підприємство "Агромаш" засноване відповідно до рішення засновника - регіонального відділення Фонду Державного майна України у Вінницькій області, згідно наказу №464-К від 22 червня 1995 року шляхом перетворення в процесі приватизації державного Гайсинського спеціалізованого транспортного підприємства "Агромаш" у відкрите акціонерне товариство.

18.03.2011 р. з метою приведення діяльності товариства у відповідність до вимог Закону України "Про акціонерні товариства" змінено найменування Відкритого акціонерного товариства "Гайсинське СТП "Агромаш" на Приватне акціонерне товариство "Гайсинське СТП "Агромаш".

ПАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" очолює директор, якому підпорядковані: заступник, головний бухгалтер, начальники виробничих відділів. Виробничими відділами ПАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" є: автопарк, майстерня по ремонту і технічному обслуговуванню автомобілів, склад паливно-мастильних матеріалів.

Підприємство ПАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" займає площу 3,2 га та знаходиться за адресою: Вінницька область, м. Гайсин, вул.Південна,18-Б.

Основними напрямками діяльності ПАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" є:

1. Надання транспортних послуг промисловим, сільськогосподарським підприємствам, фермерським господарствам, громадянам на перевезення сільськогосподарських, будівельних та інших вантажів на основі господарських договорів, письмових та усних замовлень.

2. Надання в оренду майна.

В 2020 році вантажооборот становив 2244,9 тис т/км, перевезено тон вантажу – 30,1 тис.тон. ПАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" здійснює свою діяльність в галузі обслуговування промисловості, сільського господарства,

підприємців і громадян. Основними клієнтами є промислові, сільськогосподарські підприємства, фізичні особи Гайсинського, Теплицького, Іллінецького районів Вінницької області, Київської, Кіровоградської та Хмельницької області.

Автомобілі товариства зайняті на перевезенні зерна, сої, соняшнику, кукурудзи, будівельних матеріалів, мінеральних добрив та наданні послуг населенню. Вартість транспортних послуг зросла в звязку з підвищенням цін на паливно-мастильні матеріали, запасні частини, збільшення розцінок по заробітній платі. Це характерно для автомобільного транспорту - галузі, в якій здійснює свою діяльність емітент. В зв'язку з відсутністю коштів немає сприятливих умов для впровадження на підприємстві нових технологій та випуску нових товарів та послуг.

Перспективність розвитку траспортних послуг залежить насамперед від темпів відновлення виробничих процесів на підприємствах Гайсинського району. Діяльність товариства є сезонною, тому що пов'язана з сільським господарством, яке безпосередньо залежить від погодних умов.

З жовтня 2014 року товариство передало в оренду АЗС Винницькый фірмі ПП «Тінік-Оіл». Також на протязі 5 років знаходяться в оренді приміщення майстерні та складу агрегатів у ТОВ «Технторг-Дон» та ФОП Богачук О.Г. З травня 2015 року ТОВ «ТД Промагроторг» орендує частину приміщення будівлі диспетчерської.

У 2018 р. підприємство розпочало новий вид діяльності – надання логістичних послуг. У державному реєстрі було зареєстровано нові види діяльності:

49.42 Надання послуг перевезення речей (переїзду);

52.24. Транспортне оброблення вантажів;

52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту.

У вересні 2020 року було укладено договора транспортного експедирування та перевезення вантажів (с/г продукції врожаю 2020 р.) з Агроіндустріальним холдінгом МХП на основі виграного тендера.

Основними постачальниками у звітному періоді були такі підприємства: ТОВ «Платінумоіл», ТОВ «СП «Альянс», ФОП Решотка С.П. (ПММ), ПП «Агротехпостач плюс», ТОВ «Технторг-Дон», ТОВ «МСС «ТіДіСі Дальнобой», ФОП Алексішін О.А. (запчастини, шини), ФОП Грабчак І.В., ФОП Поїзд І.П. (рем роботи), ПАТ «Вінницяобленерго» (електроенергія).

Для загальної характеристики підприємства проаналізуємо основні фінансово-економічні показники ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш", які можемо переглянути в таблиці 2.1 .

Для будь якого підприємства ключовим показником фінансово-економічної діяльності є дохід (або виручка). За аналізовані останні 5 років (2018-2022) ми бачимо, що чистий дохід від реалізації продукції зростав три роки поспіль: з 2018 по 2020 рр. В 2021 р. відбулося незначне зменшення показника, а в 2022 р. показник досяг свого максимуму за звітний період. Згідно даних, чистий дохід від реалізації продукції за останні п'ять років збільшився на 74 563 тис. грн. і склав 112 113 тис.грн.

Незважаючи на те, що виручка зменшилась в 2020 році, це абсолютно не змінило динаміку чистого та валового прибутку.

Собівартість реалізованої продукції зростала протягом чотирьох років і лише в 2022 р. відбулося зниження даного показника. Загалом, з 2018 по 2022 роки, собівартість реалізованої продукції зросла на 40 104 тис. грн., що вказує на збільшення витрат на виробництво продукції і тим самим зменшення прибутку. Але також варто відзначити, що в 2022 р., вперше з 2018 р., цей показник зменшився, що є позитивною ознакою.

Стійкою тенденцією у діяльності підприємства є покращення фінансово-економічних показників (рис. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні фінансово-економічні показники ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”, тис.грн.

Показник	Рік					Відхилення									
	2018	2019	2020	2021	2022	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.	
						(+,-)	%	(+,-)	%	(+,-)	%	(+,-)	%	(+,-)	%
Чистий дохід від реалізації продукції	37 550	78 638	92 244	88 437	112 113	-41088	109,4	-13606	17,3	+3807	4,12	-23676	26,7	74 563	298,6
Собівартість реалізованої продукції	(22 566)	(51 465)	(59 534)	(72 048)	(62 670)	-28890	128	-8069	15,6	-12514	21	9378	13	-40 104	277,7
Валовий прибуток (збиток)	14 984	27 173	32 710	16 389	49 443	-12189	81,3	-5537	20,3	+16321	49,9	-33054	201,7	34 459	330,0
Чистий фінансовий результат (прибуток)	6 349	13 225	21 390	1 511	34 576	-6876	108,3	-8165	61,7	+19879	93	-33065	2188,2	28 227	544,6
Необоротні активи	21 409	32 994	41 059	45 767	42 093	-11585	54,11	-8065	24,4	-4708	11,4	3674	8	20 684	196,6
Оборотні активи	37 490	46 241	57 153	63 123	81 588	-8751	23,34	-10912	23,6	-5970	10,4	-18465	29,3	44 098	217,6
Власний капітал	36 482	49 707	71 097	72 608	107 184	-13225	36,3	-21390	43	-1511	2,1	-34576	47,6	70 702	293,8
Валюта балансу	58 899	79 235	98 212	108 890	123 681	-20336	34,5	-18977	24	-10678	10,8	-14791	13,6	64 782	210,0

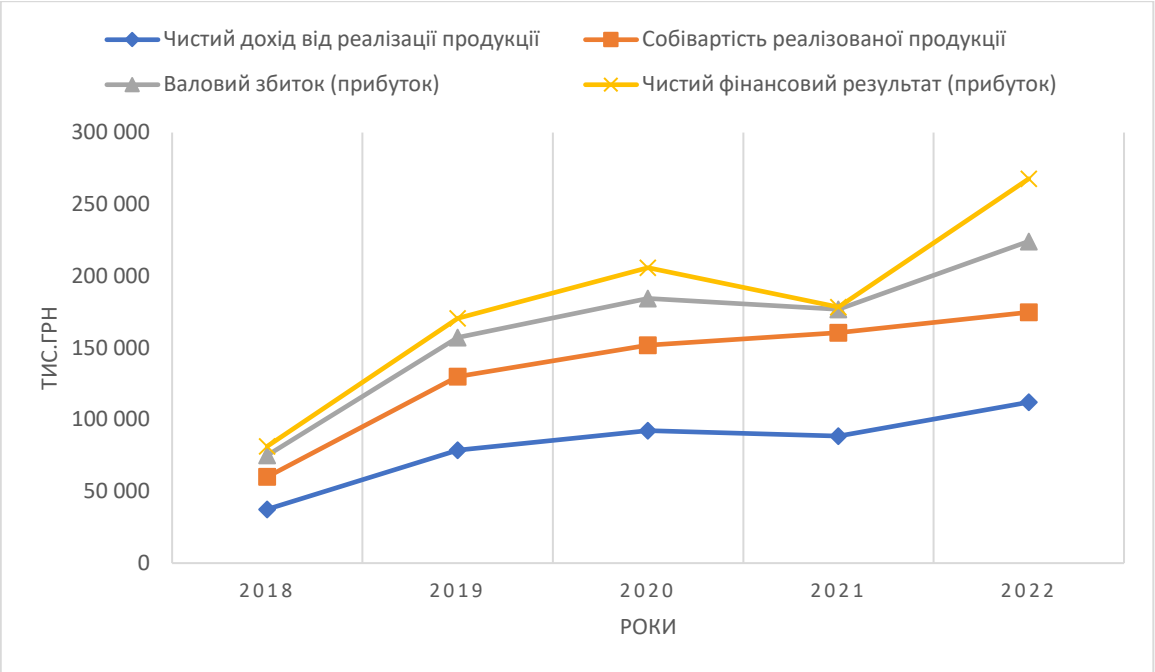

Рис. 2.1 Основні фінансово-економічні показники
ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Що стосується показника валового прибутку, то він мав ознаки зростання протягом перших трьох років, але в 2021 р. відбулося його стрімке зменшення майже в два рази, в порівнянні з 2020 р. Але вже в 2022 р. валовий прибуток досяг свого максимального значення за останні п’ять років - 49 443 тис.грн. у порівнянні з 2018 р. Таким чином ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”, можна вважати типовим представником підприємства з позитивним фінансовим результатом діяльності.

Чистий фінансовий результат має таку ж саму динаміку, як і валовий прибуток. Стрімке зростання протягом перших трьох років, надзвичайно стрімке падіння в 2021 р., але вже в 2022 р. даний показник набуває свого максимального значення за весь звітний період. У порівнянні з 2018 р., чистий фінансовий результат збільшився на 28 227 тис. грн.і склав 34 576 тис.грн.

Необоротні активи зростали протягом чотирьох років і тільки в 2022 р. відбулося незначне зменшення даного показника. Загалом, з 2018 по 2022 рр.

даний показник збільшився на 20 684 тис. грн. Дані показники свідчать про те, що підприємство всі ці роки підвищувало ефективність виробництва за рахунок зростання основних засобів.

Обсяги оборотних активів підприємства зростають протягом останніх п’яти років. Так, в порівнянні з 2018 р. даний показник збільшився на 44 098 тис. грн. Такий показник вказує на генерування більш гнучкої структури активів, що дозволяє збільшити оборотність засобів підприємства.

Власний капітал має досить стрімку динаміку зростання протягом перших трьох років, в 2021 р. даний показник показав досить повільний темп зростання, але вже в 2022 р. збільшився з 72 608 тис. грн. до 107 184 тис. грн. Загалом, в порівнянні з 2018 р. даний показник виріс на 70 702 тис. грн.

Що стосується показника валюти балансу, то він має ознаки досить стрімкого зростання на протязі всього звітного періоду. Так, за останні п’ять років він зріс на 64 782 тис. грн. Зростання даного показника вважається позитивною ознакою і, як правило, свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства та збільшення інтенсивності виробництва.

Аналіз показників ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства

Для аналізу показників визначимо абсолютні показники фінансової стійкості економічного суб’єкта на початок і кінець періоду, а потім на їхпідставі побудуємо трикомпонентний показник фінансової стійкостіпідприємства за 5 роки (окремо за 2018 та 2022 рр.). наявність власних оборотних коштів:

Оборотні кошти на початок 2018 року складають: 30313 - 13306= 17007 тис. грн.

Оборотні кошти на кінець 2018 року складають: =36482-19657=16825 тис. грн.

1) наявність власних коштів і довгострокових джерел:

Власні кошти на початок 2018 року складають:=30313+11272-13306=28279 тис. грн.

2) Власні кошти на кінець 2018 року складають =36482+14309-

19657=31134тис. грн.

3) Загальний розмір основних джерел формування запасів і витрат: Запаси і витрати на початок 2018 року складають: 30313+11272+12989-13306= 41268 тис. грн.

Запаси і витрати на кінець 2018 року складають: 36482+14309+18277-19657=49411 тис. грн.

Результати проведених розрахунків зведемо в таблицю 2.2

Результати отриманих значень показників таблиці 2.2. показують, що підприємство є фінансово стабільним, у нього достатньо власного капіталу та короткострокових зобов'язань для фінансування запасів і витрат (обсяги запасів є незначними).

Проаналізуємо ліквідність підприємства.

Визначаємо розмір груп активів та пасивів за ступенем ліквідності. Група А1 - найліквідніші активи – це грошові кошти:

А1 на початок 2018 року складають:8563 тис. грн.А1 на кінець 2018 року складають:130 тис. грн.

Друга група - швидко реалізовані активи (А2) - це дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, а також дебіторська заборгованість за розрахунками. Її розраховувати не будемо, адже в цього підприємства вона відсутня.

Третя група А3 - повільно реалізовані активи, які включають запаси підприємства, його інші фінансові інвестиції, інші оборотні активи:

А3 на початок 2018 року складають:12956 тис. грн.;А3 на кінець 2018 року складають 18010тис. грн.

Четверта група А4 - важко реалізовані активи - це майже всі показники I розділу активу балансу, у нашому випадку – сюди входить вартість основних засобів:

А4 на початок 2018 року складають: 13306 тис. грн.;А4 на кінець 2018 року складають 19657 тис. грн.

Таблиця 2.2.

Показники фінансової стійкості підприємства ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Показник	На початок 2018 р. тис.грн	На кінець 2018 тис.грн.	Зміни за період тис.грн.	На початок 2019 р. тис.грн	На кінець 2019 р. тис.грн.	Зміни за період тис.грн.	На початок 2020р. тис.грн	На кінець 2020 р. тис.грн.	Зміни за період тис.грн.	На початок 2021 р. тис.грн	На кінець 2021 тис.грн.	Зміни за період тис.грн.	На початок 2022 р. тис.грн	На кінець 2022 р. тис.грн.	Зміни за період тис.грн.
Джерела власнихкоштів	31313	36482	+6169	36482	49707	13225	49707	71097	21390	71097	72608	1511	72608	107184	34576
Основні засоби таінші необоротні активи	13306	19657	+6351	19657	30841	11184	30841	38316	7475	38316	40916	2600	40916	36787	-4129
Наявність власних коштів	17007	16825	-182	16825	18866	2041	18866	32781	13915	32781	31692	-1089	31692	70397	38705
Довгострокові кредити і позиковікошт	11272	14309	3037	14369	15552	1183	15552	14772	-780	16215	7109	-9106	16215	7109	-9106
Наявність власних і довгострокових позикових коштів	28279	31134	2855	31194	34418	3224	34418	475553	13135	48996	38801	- 10195	47907	77506	29599
Короткострокові кредити і позикові кошти	18277	12989	-5288	12989	18917	5928	18917	17284	-1633	17284	25008	7724	25008	14329	-10679
Загальний розмір основних джерел формування запасів і витрат	46556	4123	-2433	44183	53335	9152	53335	64837	11502	66280	63809	-2471	75915	91745	15830
Загальний розмір запасів і витрат	18010	21642	6632	18010	24642	6632	24642	33047	8405	33047	25633	-7414	25633	2846	2835
Надлишок чи дефіцит власних і оборотних коштів.	-1003	-7817	-6814	-1185	-5776	-4591	-5776	-266	5510	-266	6059	6325	6059	41929	3587
Надлишок чи дефіцит загальної величин	10269	6492	-3777	13184	9776	-3408	9776	14486	4710	15949	13168	-2781	22274	49038	26764
Надлишок чи дефіцит загальної величини основних джерел	28546	19481	-9065	26173	28693	2520	28693	31790	3097	33233	38176	4943	50282	6327	12995

Тепер визначимо групи зобов'язань за ступенем терміновості їх погашення. Перша група П1 - найтерміновіші зобов'язання – містить кредиторську заборгованість і короткострокові зобов'язання за розрахунками:П1 на початок 2018 року складають:73+0+137+0+9152=9362 тис. грн.

П1 на кінець 2018 року складають =198+0+126+0+9144=9468 тис. грн. Пасивів П2 – короткострокові кредити банку:

П2 на початок 2018 року складають:1500 тис.грнП2 на кінець 2018 року складають:1800 тис.грн. Група П3 – це довгострокові пасиви:

П3 на початок 2018 року складають:6263 тис. грн.

П3 на кінець 2018 року складають :9360 тис. грн.

Група 4 - постійні пасиви П4 – це власний капітал підприємства:П4 на початок 2018 року складають:30133 тис. грн.

П4 на кінець 2018 року складають: 36482 тис. грн.

За розрахунками можна зробити висновок, що баланс підприємства був абсолютно ліквідним та с кожним роком ставав ще кращим.

Аналіз показників ділової активності підприємства

Ділова активність підприємства характеризує особливості його розвитку, темпи досягнення поставлених цілей та задач у вартісних або натуральних вимірах оцінки.

Фінансово-економічна природа ділової активності характеризує оборотність коштів та результативність здійснених інвестицій та їхвикористання в господарській діяльності.

Якщо розглядати ділову активність з фінансово-економічної точки зору, то вона насамперед визначається швидкістю обороту коштів, ефективністюроботи з вкладеними ресурсами та їх споживанням в процесі виробництва.

Проведемо аналітичну оцінку фінансового стану економічного суб’єкта (табл. 2.3).

За 5 років величина робочого капіталу підприємства постійно збільшувалась.

За коефіцієнтом маневреності ми бачимо, що показник є нижче нуля, що

говорить про високу залежність підприємства від позикових коштів. Компанія не може самостійно формувати оборотний капітал і фінансувати свої оборотні кошти тільки за рахунок власного капіталу.

Різні економічні стейкхолдери зацікавлені в отримані релевантної своїм інтересам інформації: постачальники сировини та матеріалів – в показниках коефіцієнту абсолютної ліквідності; банки – в значеннях коефіцієнту швидкої ліквідності; покупці і власники цінних паперів підприємства - в даних коефіцієнту поточної ліквідності (коефіцієнт покриття).

Таблиця 2.3

Розрахунок основних коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства (на кінець вказаного року) у ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Коефіцієнти	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Коефіцієнти ліквідності і платоспроможності					
Робочій капітал	24501	30790	39869	47600	92855
Коефіцієнт маневреності оборотних коштів	0,003	0,001	0,015	0,013	0,081
Загальний коефіцієнт покриття	2,88	2,45	3,32	2,53	5,69
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,5	1,14	1,4	1,5	3,7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,003	0,001	0,011	0,011	0,065
Співвідношення позикових і власних коштів	7,28	9,9	14,19	14,44	21,39
Коефіцієнт незалежності (автономії)	0,22	0,24	0,17	0,23	0,11
Показник фінансової стійкості					
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,62	0,63	0,72	0,66	0,86
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,16	0,13	0,10	0,10	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	1,62	1,6	1,38	1,5	1,2
Коефіцієнт інвестування	1,70	1,50	1,73	1,57	2,55

У ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” протягом 5 років коефіцієнт покриття знаходився у межах норми, коефіцієнт швидкої ліквідності значно перевищує 1, коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує рівень покриття зобов’язань активами підприємства, термін перетворення яких на гроші відповідає терміну погашення зобов’язань. Коефіцієнт автономії у ПРАТ

“Гайсинське СТП “Агромаш” на початок 2018 року склав 0,62, а на кінець 2022 р. 0,86. Тобто можна сказати, що цей показник відповідає нормі.

Коефіцієнт фінансової залежності доводить, що підприємство фінансово залежне: на початок 2018 року показник дорівнював 1,62, а на кінець 2022 року-1,2.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу характеризує частку, яку займають залучені кошти у формуванні активів, його оптимальне значення є <0,5. У ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”на початок 2018 року значення коефіцієнту було 0,16;на кінець 2022 р. – 0,01 це значно менше нормативного значення.

Результати проведеного аналізу фінансового стану ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” засвідчують, що за аналізований період фінансовий стан підприємства покращився.

Аналіз показників рентабельності підприємства

Проведено аналіз показників рентабельності підприємства ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” розрахованих в таблиці 2.4 за 2018-2022 роки.

Таблиця 2.4

Аналіз показників рентабельності підприємства ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Показкик	Роки					Зміни (+ -) 2018, 2022
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт рентабельності активів	0,13	0,04	0,06	0,003	0,074	-0,36
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,04	0,076	0,089	0,005	0,096	+0,056
Коефіцієнт валової рентабельності	0,39	0,35	0,35	0,19	0,44	+0,05
Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності	0,229	0,20	0,26	0,07	0,33	+0,101
Коефіцієнт чистої рентабельності реалізованої продукції	16,9	16,8	23	1,7	30	+0,131
Рентабельність продукції, %	38,11	31,77	41,02	9,66	60,27	+21,5

Протягом 2018-2021 років рентабельність активів зменшилась, зокрема обсяги чистого прибутку знизилися з 13 грн. у 2018 році до 0,074 грн у 2022 році., що свідчить про отримання у 2022 р. 0,074 копійок чистого прибутку на кожну гривню використаних активів.

Рентабельність власного капіталу підвищилась. В порівнянні з прибутковість інших фінансових інструментів, які доступні власникам підприємства, здійснення капітальних вкладень в ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" є більш ефективним.

Рентабельність продажу чистого прибутку - це високий показник, який свідчить про ефективність управління витратами підприємства. Тому підприємство є рентабельним.

2.2. Порядок формування облікової політики підприємства щодо обліку основних засобів

На ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" відповідальність за організацію обліку основних засобів покладено на бухгалтера. Бухгалтер зобов'язаний вести облік надходження, переміщення, експлуатації та вибуття основних засобів та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктівоподаткування на підставі первинних документів, регістрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів.

Аналізуючи постановку обліку на досліджуваному підприємстві слід зазначити, що для будь-якої організації наказ про облікову політику – це основний методичний документ, яким вона керується в період своєї діяльності з дня державної реєстрації. Як і статут, цей внутрішній нормативний документ є основним.

В сучасних умовах організації бухгалтерського обліку облікова політика формується, виходячи із наявних нормативно-правових актів, потреб обробки інформації, що передбачена планом документообігу, який складається у відповідності до національних стандартів бухгалтерського обліку.

Облікову політику варто розглядати як у вузькому, так і в широкому змісті слова. Облікова політика у вузькому змісті – документ системи ведення бухгалтерського обліку, що відбиває специфічні і варіантні способи бухгалтерського обліку, застосовувані конкретною організацією.

Прийнята підприємством облікова політика розкриває методичні аспекти обліку, а також організаційно-технічні способи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, що відповідають особливостям його діяльності та інтересам власників.

Положення про облікову політику ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" має наступну структуру (рис. 2.2).

Отже, постановка бухгалтерського обліку на досліджуваному підприємстві включає в себе розробку облікової політики, розробку схем документообігу, автоматизацію бізнес-процесів, формування оптимального плану рахунків бухгалтерського обліку, формування механізмів оптимізації оподаткування, налаштування системи і способів ведення обліку, включаючи автоматизацію обліку. Опис усіх перерахованих складових викладено в Положенні про облікову політику підприємства, розробка якого здійснена в повній відповідності з вимогами чинного законодавства, зокрема Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО, МСФЗ, методичних рекомендацій Міністерства фінансів України щодо складання облікової політики, а також з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Розглядаючи процес визнання активу основним засобом, то важливим моментом у цьому питанні виступає їх вартісна оцінка. Зазначимо, що в залежності від джерела їх надходження на підприємство розрізняють різні методи оцінки основних засобів.

Порядок визнання та оцінки основних засобів потребує ретельної уваги, адже для забезпечення належних умов господарської діяльності підприємства та підвищення ефективності його роботи, важливим фактором є стан та використання основних засобів.

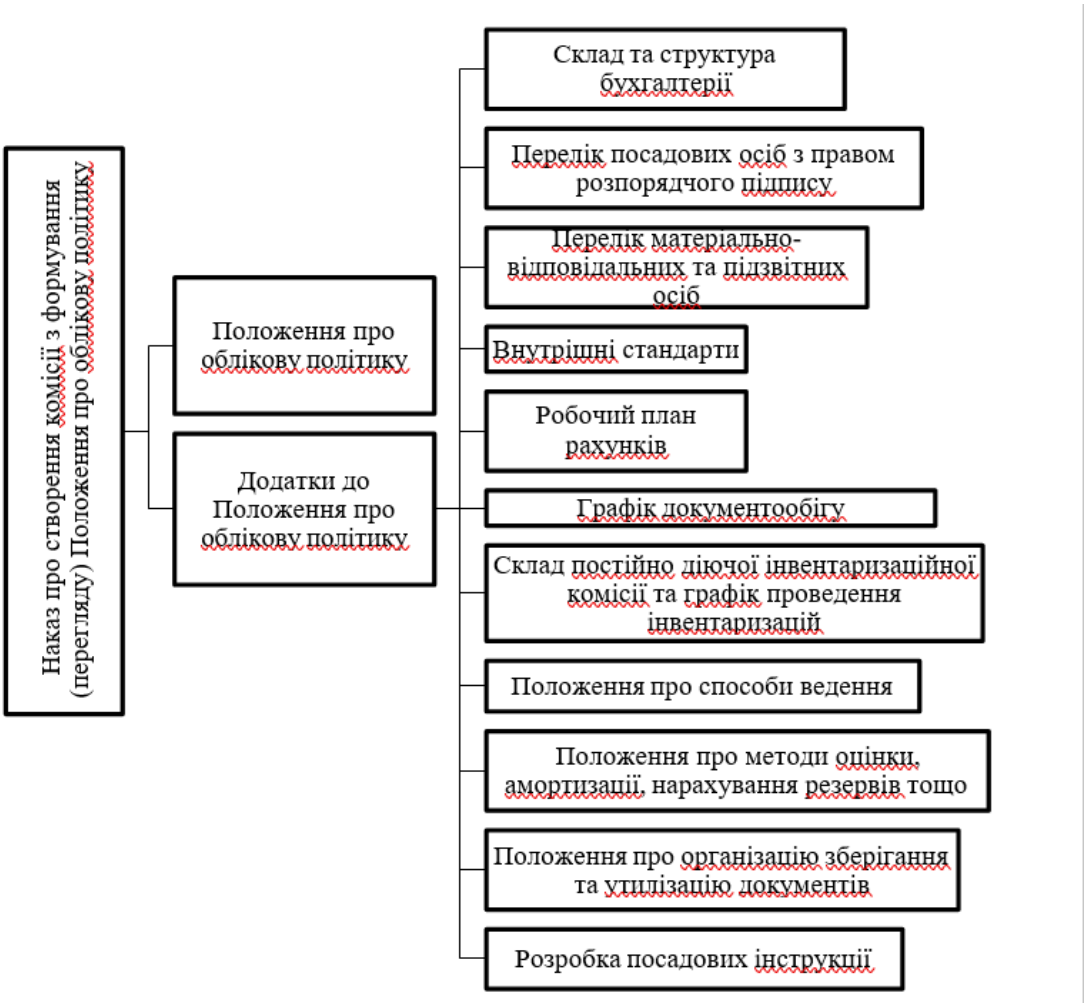

Рис. 2.2. Структура Положення про облікову політику ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш"

Гарасим П.М. та Кізима А.Я. стосовно оцінки зазначають «її використовують як інструмент обміну та облікового відображення актів купівлі-продажу в умовах товарно-грошових відносин. Як специфічна форма ціни оцінка потрібна для визначення загальної величини матеріальних активів, їх складу, структури, величини амортизаційних відрахувань та ефективності використання. В загальному визначенні – це спосіб вираження певним вимірником наявності та руху необоротних об'єктів» [6].

Відповідно до вимог сьогодення, проведення оцінки основних засобів суб'єктами господарювання відбувається на різні дати такої оцінки (рис. 2.3).

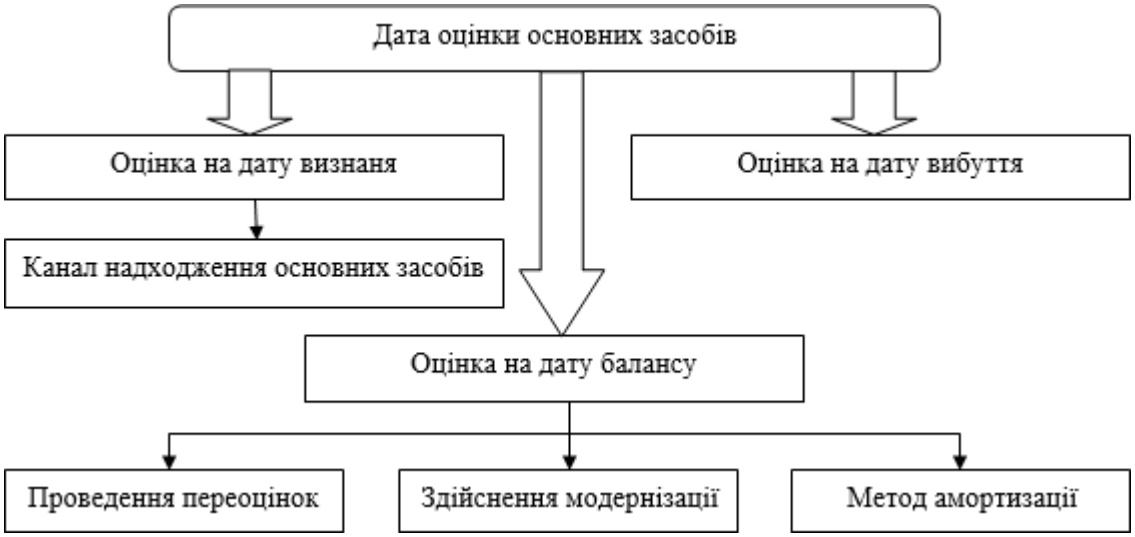

Рис. 2.3. Дати оцінок основних засобів

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», під час складання фінансової звітності, «підприємства мають дотримуватися принципу історичної (фактичної) собівартості, який визначає пріоритет оцінки активів з огляду витрат на їх виробництво та придбання та принципу обачності, який передбачає, що в бухгалтерському обліку повинні застосовуватися методи оцінки, які запобігають заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів та доходів підприємства» [10].

Економічний зміст всіх існуючих видів оцінки відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби», Методичних рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [389] та НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [32] узагальнено в додатку В.

В залежності від джерела надходження основних засобів по різному формується первісна вартість основних засобів. Найпоширенішим способом надходження основних засобів є постачання від контрагента, саме суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків) є основною складовою первісної вартості.

Розглянемо більш детальне формування первісної вартості основних

засобів у відповідності до НП(С)БО 7 «Основні засоби» (додаток Г).

Також хотілось би звернути увагу, до первісної вартості об’єкту основного засобу, що куплений (створений) повністю чи частково за рахунок запозичених коштів (позик, облігацій, векселів, інших видів довгострокових і короткострокових зобов’язань, на які можуть нараховуватися відсотки (п. 4 НП(С)БО 31 «Фінансові витрати») [47], теж відносять фінансові витрати, тобто витрати на проценти а також витрати підприємства, пов’язані з такими запозиченнями. Але тільки ті, які збільшують собівартість кваліфікаційних активів за правилами НП(С)БО 31 «Фінансові витрати».

Відповідно до МСБО 16 «Основні засоби» підприємство має можливість вибрати метод обліку своїх основних засобів. Для цих цілей визначено дві моделі. Такі як:

1. Модель обліку за первісною вартістю. Це означає, що підприємство зобов’язане обчислювати розмір активу за собівартістю, віднімаючи з неї амортизацію і всі можливі збитки.

2. Модель обліку за переоціненою вартістю. Це означає, що підприємство проводить обчислення активу за переоціненою сумою. Що це означає? Переоцінена вартість – це реальний розмір вартості, який дійсний під час здійснення переоцінки, враховуючи і віднімаючи майбутню амортизацію і майбутні можливі збитки від знецінення» [37].

Здійснюючи переоцінки основних засобів досягаємо результату, що балансова вартість активів постійно буде відповідати їх реальній вартості.

МСБО 16 «Основні засоби» до первісної вартості основних засобів відносить такі ж витрати як НП(С)БО 7. Проте певні відмінності все ж таки існують. Зокрема, у п.16 МСБО 16 зазначено, що до первісної вартості об’єкта слід включити не всю суму очікуваних майбутніх витрат на демонтаж, а лише теперішню вартість цієї суми (табл. 2.5). Необхідно щорічно переглядати суму забезпечення, і її збільшення слід відносити до витрат на позики (фінансові витрати), а не до первісної вартості основного засобу.

Таблиця 2.5.

Формування вартості об’єкта основних засобів згідно з МСБО 16 «Основні засоби»

Витрати	Характеристика
Витрати на створення резерву майбутніх витрат	При первісній оцінці об’єктів основних засобів до вартості основних засобів може включатися резерв майбутніх витрат на демонтаж, ліквідацію об’єкта і відновлення ділянки після закінчення терміну експлуатації. Такі резерви нараховуються (визнаються й оцінюються) відповідно до МСБО 37.
Витрати на сплату відсотків	У разі якщо об’єкт будується (створюється) за допомогою залучення кредитів, то облік витрат на виплату відсотків здійснюється відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики» залежно від того, чи є цей об’єкт кваліфікованим активом, а також від умов і обставин сплати таких відсотків. Під активом розуміють актив, підготовка якого до запланованого використання або для продажу обов’язково потребує значних витрат часу.
Придбання основних засобів за рахунок грантів	Балансова вартість об’єкта основних засобів може бути зменшена на суму отриманих державних грантів, якщо таке фінансування пов’язане з придбанням саме цього об’єкта. Облік отримуваних грантів регулює МСБО 20 «Облік державних грантів та розкриття інформації про державну допомогу». Метод зменшення вартості активів МСБО 20 не називає як єдиний, а лише як альтернативний іншому методу – методу визнання грантів у доходах.
Момент припинення формування вартості основних засобів	Формування вартості, за якою придбаний об’єкт повинен значитися на балансі як основні засоби, припиняється з моменту поміщення його у стан та умови, в яких він стає придатним для експлуатації.

Бухгалтерський облік основних засобів за сумою витрат, пов’язаних з виготовленням, отриманням, доставкою, будівлею, модернізацією основних засобів на підприємстві, ведеться на рахунку №10 «Основні засоби» з використанням таких субрахунків (рис. 2.4.).

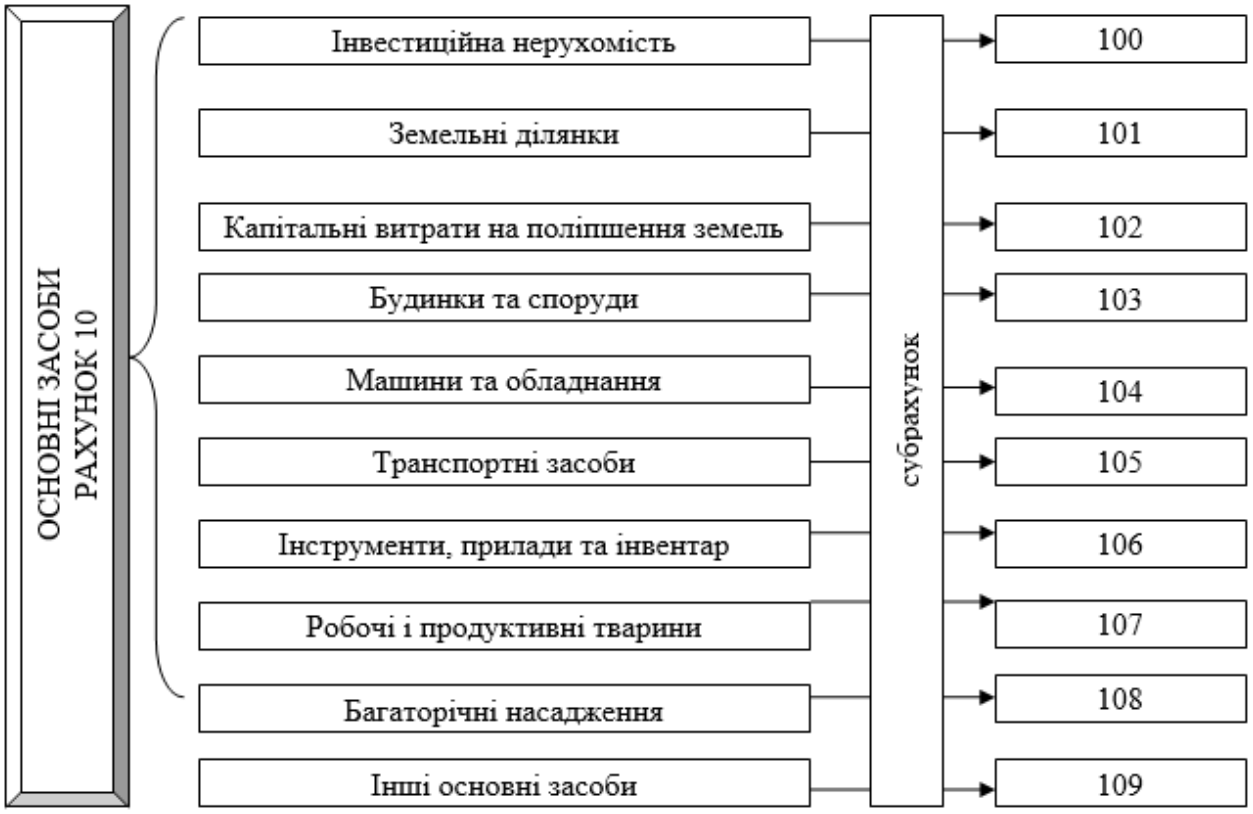

Рис. 2.4. Характеристика рахунку 10 «Основні засоби» [36]

Аналітичний облік основних засобів ведуть в інвентарних картках, які є спеціалізованими для кожного їх виду, зважаючи на відмінність характеристики за натурально-речовими ознаками для будівель і споруд, машин і обладнання, групового обліку однотипних об’єктів.

Для узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів, їх знос, а призначений Журнал-ордер № 8, а для узагальнення інформації про капітальні інвестиції призначений Звіт про капітальні інвестиції, вибуття й амортизація активів.

Аналітичний облік основних засобів на підприємстві ведуть в інвентарних картках. Картку відкривають, як правило, на кожний інвентарний об’єкт. У картках обліковують також однотипні об’єкти основних засобів, що мають однакові виробничо-господарське призначення, технічну характеристику і вартість. Проте кожному об’єкту привласнюють окремий інвентарний номер.

Наступний рахунок на якому ведеться облік основних засобів – це рахунок

13 “Знос необоротних активів” [36]. Призначений для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу необоротних матеріальних активів, що підлягають амортизації. По дебету відображається списання суми нарахованої амортизації. По кредиту – нарахування амортизації та індексації зносу необоротних матеріальних активів. Для відображення операції по цьому рахунку складається журнал-ордер № 10. Бухгалтерські записи з обліку основних засобів представлені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Основні бухгалтерські записи з обліку основних засобів на підприємстві в ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1.	Отримано об'єкт основних засобів від постачальника	152	631	2000
2.	Відображено розрахунки з податкового кредиту з ПДВ	644	631	400
3.	Сплачено витрати по страхуванню ризиків транспортування об'єктів	377	311	50
4.	Відображено витрати зі страхування об'єкта	152	377	50
5.	Сплачено послуги транспортної організації по доставці об'єкта	377	311	50
6.	Відображено суму податкового кредиту по ПДВ	641	643	30
7	Відображено вартість транспортних послуг, пов'язаних із придбанням основних засобів	152	631	150
8.	Відображено суму ПДВ	643	631	30
9.	Зараховано об'єкт до складу основних засобів	10	152	2200

Таким чином була розглянута організація аналітичного та синтетичного обліку основних засобів на підприємстві. Аналітичний облік основних засобів ведеться тільки за інвентарними об’єктами та місцями їх зберігання, тоді як на підприємстві доцільно було б вести облік основних засобів за матеріально відповідальними особами.

Раціонально організований облік основних засобів дасть змогу отримати більшу інформацію про рух основних засобів та посилити контроль за їх збереженням, своєчасно встановити винних осіб при псуванні (нестачі) матеріальних цінностей.

Система внутрішнього контролю за основними засобами

В умовах сьогодення успішна фінансово-господарська діяльність промислових підприємств можлива лише за умови раціонального використання основних засобів. Водночас, прийняття ефективних управлінських рішень в частині оприбуткування, наявності та руху основних засобів передбачає використання точної, своєчасної та достовірно інформації, яку може надати система бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку. Проте, часто виникають ситуації, коли суб'єкт бізнесу стикається із проблемами в напрямі зовнішнього та внутрішнього контролю на наявність, рухом та ефективністю використання основних засобів. Тому, особливої актуальності набуває питання вдосконалення системи внутрішнього контролю основних засобів.

Контроль основних засобів відіграє ключову роль у загальній системі контролю на підприємстві, адже ефективність використання основних засобів безпосередньо впливає на позитивний результат господарської діяльності. Слід відмітити, що саме внутрішній контроль об'єктів основних засобів вітчизняних підприємств може бути елементом здійснення незалежного контролю за ефективністю використанням основних засобів.

Етапи проведення внутрішнього контролю операцій з обліку основних засобів в ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" узагальнено на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Етапи проведення внутрішнього контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

В сучасних умовах зовнішні та внутрішні стейкхолдери з метою прийняття ефективних управлінських рішень, потребують достовірної та своєчасної інформації про стан основних засобів. Тому, метою контролю операцій з основними засобами є отримання впевненості в достовірності інформації щодо відображення господарських операцій з обліку основних засобів з метою формування фінансової звітності.

Основними джерелами для проведення внутрішнього контролю основних

засобів ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” є:

1) установчі документи;
2) розпорядчі документи керівника підприємства;
3) наказ про облікову політику;
4) первинні документи з обліку основних засобів;
5) регістри синтетичного і аналітичного обліку;
6) матеріали інвентаризацій;
7) фінансова звітність.

Необхідно відмітити, що ключовою роллю внутрішнього контролю суб’єкта господарювання є дослідження потенціалу та ефективності здійснення господарської діяльності вітчизняних підприємств з метою раціонального використання активів та прийняття раціональних управлінських рішень

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що внутрішній контроль основних засобів в ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” здійснюється за певною методикою, яку представлено на рис. 2.6.

Розглянута методика внутрішнього контролю основних засобів в ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”, яка спрямована на формування етапів проведення внутрішнього контролю та делегування функцій окремим підрозділам та спеціалістам.

Водночас, слід відмітити, що розроблені етапи доцільно затверджувати на стадії планування та відображати у внутрішній документації підприємства. Сама система внутрішнього контролю операцій, які пов’язані з обліком основних засобів передбачає здійснення: збору доказів; аналізу складу та структури основних засобів, визначення факторів, які на них впливають; аналізу ефективності використання основних засобів; розробки напрямів підвищення ефективності управління основними засобами.

Рис. 2.6. Методика внутрішнього контролю основних засобів в ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш"

Методика внутрішнього контролю основних засобів дає можливість своєчасно виявити та попередити порушення у сфері обліку основних засобів, порядку нарахування амортизації, проведення інвентаризації, списання основних засобів, а також порядку проведення аналізу складу, структури та ефективності використання основних засобів.

РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ПО ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Недоліки в обліку основних засобів часто призводять до недостовірної фінансової звітності. Керівництво часто розглядає майно, будівлі та обладнання як другорядне питання, і тому їх легко не помічати. Процедури контролю основних засобів не завжди виконуються належним чином, але основні засоби часто є дуже важливими статтями у фінансовій звітності.

Провівши детальний аналіз облікової політики ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" дійшли висновків про доцільність її розширення та доопрацювання.

Важливим аспектом для вдосконалення облікової політики є розробка порядку перевірки та оцінки основних засобів на предмет зменшення або відновлення корисності. Цей процес є складним і потребує детального опрацювання.

Пропонуємо доповнити наказ про облікову політику та впровадити механізм перевірки на предмет зменшення корисносні основних засобів з вимогами МСБО. Для цього необхідно сформувати відповідне організаційне, технічне та методичне забезпечення.

Організаційне забезпечення повинно бути направлене на організаційні аспекти (розподіл облікових працівників та обов'язків за ділянками). Враховуючи, що цей процес досить складний і передбачає визначення та подальше врахування багатьох аспектів вони можуть здійснюватися внутрішніми силами підприємства чи шляхом залученням зовнішніх спеціалістів. Так, зокрема, на підготовчому етапі необхідно повести роботу з відокремлення об'єктів основних засобів для подальшого проведення процедури зменшення корисності. Цю ділянку можуть охопити працівники ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" шляхом здійснення інвентаризації основних засобів.

Технічне забезпечення направлене на врахування технічних аспектів ведення обліку зменшення корисності основних засобів: формування відповідних

первинних документів та облікових регістрів, відображення на рахунках обліку тощо. Врахування всіх технічно-організаційних аспектів дасть змогу в подальшому визначити форми для управлінського обліку з метою підвищення ефективності управлінських рішень, контролю діяльності, здійснення стратегічного аналізу.

Все ж найбільш складним є методичний блок, що передбачає формування самого процесу зменшення корисності, вибір методів оцінки та розрахунку, відокремлення ознак зменшення корисності, критеріїв суттєвості тощо.

Ознаки можливого зменшення корисності активів наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Ознаки можливого зменшення корисності активів в ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш"

Внутрішні	Зовнішні
Є свідчення морального або фізичного старіння активу або факт його пошкодження	Зниження ринкової вартості активу на істотну величину, ніж очікувалося протягом звітного періоду
Актив є учасником процесу реструкту-ризації або в подальшому підлягає вибуттю	Негативні зміни технологічних, ринкових, економічних, юридичних умов
Економічні показники є гіршими, ніж за попередніми очікуваннями	Зменшення цін на продукцію
Балансова вартість інвестицій є вищою за балансову вартість чистих активів об'єкта інвестування	Збільшення ринкової відсоткової ставки
Грошові потоки для придбаного активу, необхідні для його утримання, істотним чином перевищують заплановані	Балансова вартість чистих активів підприємства є більшою, ніж його ринкова капіталізація
Істотні зміни способу використання активу протягом звітного періоду або такі очікувані зміни у наступному періоді, що негативно впливають на діяльність підприємства	Пошкодження ліній основних виробничих засобів в наслідок стихійних лих ін надзвичайних подій

Спираючись на рекомендації міжнародних положень пропонуємо наступний механізм визнання та оцінки витрат від зменшення корисності основних засобів для ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" (рис. 3.1).

Даний алгоритм дозволить контролювати оцінку основних засобів на питання зменшення їх корисності. Графічно зображений та описаний механізм полегшить процес здійснення управління за достовірним відображенням

основних засобів.

Рис. 3.1. Алгоритм визнання та оцінки витрат від зменшення корисності активів в ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Нами розроблено первинний документ, який може складатися за результатами проведеного тесту на зменшення корисності основних засобів (рис. 3.2.).

Акт про тестування на зменшення корисності основних засобів №
«____» _____20___р.

На підставі розпорядчого документа від «____»_____20___р. №____ проведено тестування основних засобів на зменшення корисності.

Склад комісії: Струмановськи Р.О., Грабова О.П., Смвлянець П.Л.

Було використано наступний метод визначення чистої вартості реалізації - _____

За результатами встановлено:

Інформація про об' єкт	Балансова вартість, грн.	Вартість при використанні, грн.	Чиста вартість реалізації, грн.	Вартість відшкодування (макс. між 3 або 4), грн.	Витрати від знецінення, грн.	Балансова вартість після процедури оцінки на знецінення, грн	Висновок
1	2	3	4	5	6	7	8

Висновок

Підписи:

Рис. 3.2. Акт про тестування на зменшення корисності основних засобів в ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш"

У разі якщо справедливу вартість основного засобу визначити не можливо то необхідно обрати інший підхід та визначити вартість при використанні яка дорівнює теперішній (дисконтованій) вартості майбутніх грошових потоків від основного засобу. Остання, враховуючи вимоги міжнародних стандартів, розраховується шляхом застосуванням відповідної ставки дисконту до майбутніх грошових потоків від безперервного використання основного засобу та його продажу (списання) наприкінці строку експлуатації.

Майбутні грошові потоки активу розраховуються, виходячи з фінансованих планів підприємства на період не більше 5 років.

Заключним етапом алгоритму є порівняння попередньо визнаних балансованої вартості активу із сумою його очікуваного відшкодування та подальший розрахунок втрат від зменшення корисності.

В подальшому необхідно враховувати як змінюються умови, що призвели до знецінення основних засобів. Якщо умови знецінення змінюються то

підприємству у разі потреби необхідно відсторновувати відображений збиток від знецінення активів.

Для того, щоб балансова вартість не мала істотних розходжень із справедливою вартістю на звітну дату, доцільно регулярно проводити дооцінку основних засобів.

За МСБО обов'язково розкривати інформацію в частині основних засобів стосовно методів переоцінки, суттєвих припущень та ступінь використання ринкових даних або інших методів оцінки справедливої вартості.

Механізм здійснення переоцінки основних засобів схематично зображено на рисунку 3.3.

Рис. 3.3. Механізм здійснення переоцінки основних засобів

ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш"

Стосовно термінів та регулярності проведення переоцінки основних засобів у положенні облікової політики не було зазначено жодної інформації. Звертаємо увагу, що обов'язково проведення переоцінки має проводитися із врахуванням порогу суттєвості. Ми рекомендуємо встановити у розмірі 5%. При цьому доцільно проводити перегляд порогу суттєвості кожні три роки для кожної групи основних засобів.

Зазначимо, що результати проведеної переоцінки мають вплив не тільки на показники балансу, а й на показники звіту про фінансові результати (рис. 3.4).

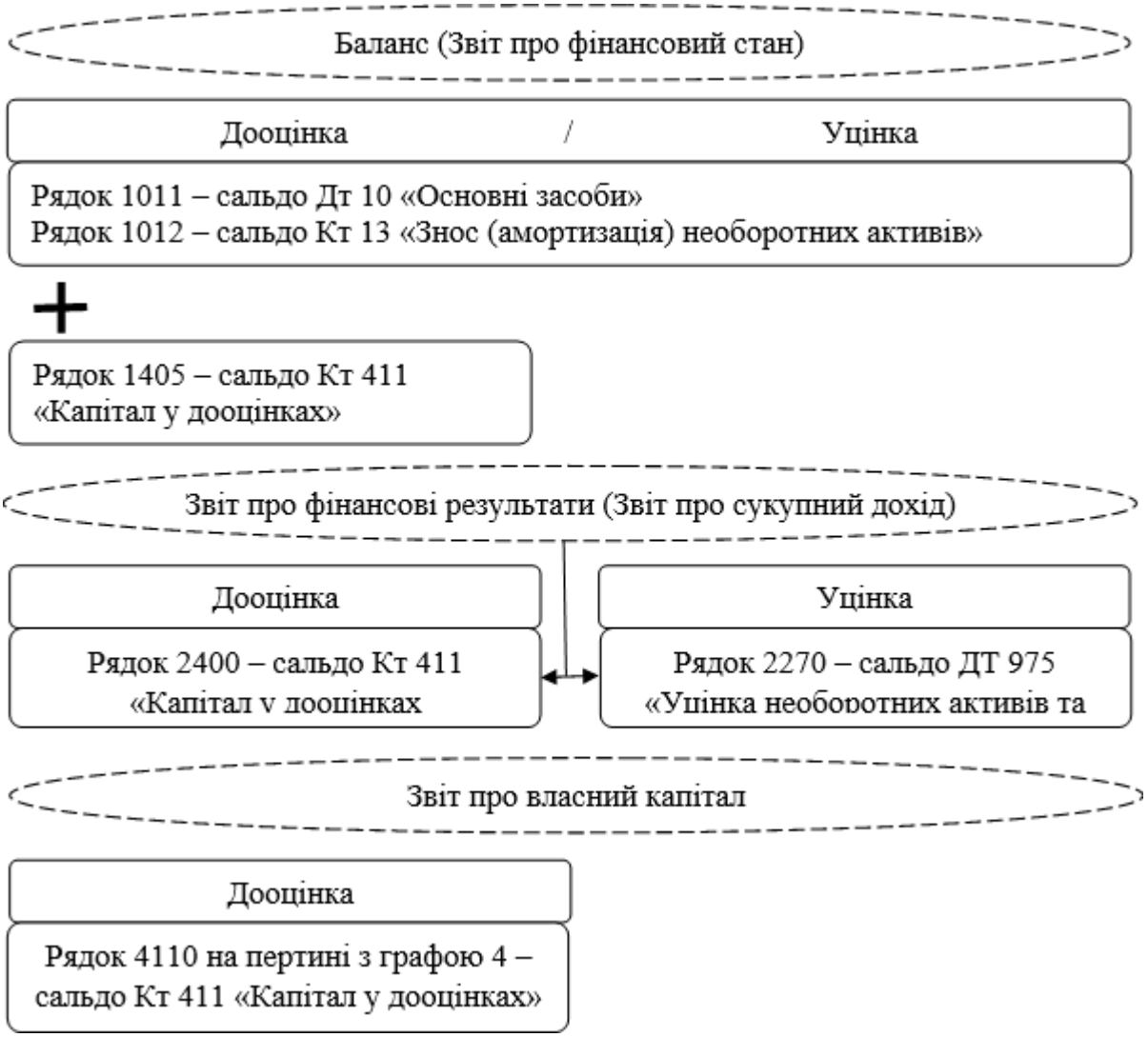

Рис. 3.4. Відображення результатів переоцінки у фінансовій звітності ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Підприємству також рекомендовано розкрити зміст ліквідаційної вартості, як суми, яку отримає підприємство при вибутті основних засобів за вирахуванням витрат на вибуття. Передбачаючи сценарій, за яким ліквідаційну вартість не можливо визначити, пропонуємо прирівняти таку вартість до нуля.

Говорячи про облік основних засобів за МСБО 16 «Основні засоби», не слід забувати про можливість компонентного обліку. Так, «основні засоби можна розділити на компоненти, собівартість яких є істотною щодо вартості самого об’єкта основного засобу, та амортизувати окремо» [37]. Варто зазначити, що витрати на планові технічні огляди та капітальні ремонти теж можна визнавати, як окремий компонент основного засобу. Даний факт пояснюється МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», який забороняє компаніям створювати оціночні зобов’язання ремонту, техогляду, шляхом щорічних нарахувань, а потім використовувати ці зобов’язання при настанні передбачуваного ремонту.

Оцінюючи вартість основних засобів ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” можна сказати, що ведення компонентного обліку полегшив би внутрішній контроль за корисністю наявних активів. Так як більшість компонентів основних засобів матимуть менший строк використання, їх ринкова вартість буде переглядатись частіше, а разом з нею і вартість повного об’єкта основного засобу.

Але є нюанс, не зважаючи на те, компонент визнається як окремий об’єкт основних засобів, який окремо амортизується, фактично він є одним цілим з основним засобом. Якщо здійснюється списання, продаж, передача основного засобу, це відбувається разом з його компонентами. Це ж саме стосується і при здійснені знецінення.

Тому важливо організувати бухгалтерський облік таким чином, щоб легко можна було ідентифікувати основні засоби і компоненти, що до них відносяться. Для цього пропонуємо для кожного основного засобу та його компонентів формувати субрахунок. Наприклад в такого основного засобу як будівля, доцільно виокремити такий компонент як покрівля. В такому випадку дані об’єкти доцільно обліковувати на субрахунку 103.1. Тоді наступний основний засіб з його компонентом на рахунку 103, будуть обліковуватися за субрахунком 103.2.

Дослідження змісту первинних документів і регістрів з обліку основних засобів свідчить про те, що, з одного боку, вони містять застарілі показники, які не формують підсумкової інформації, а разом із цим у них відсутні показники, необхідні для складання звітності в умовах застосування як міжнародних, так і національних стандартів «Основні засоби», тому носії інформації з обліку основних засобів потребують удосконалення як за складом, так і за змістом.

Щоб розв'язати дану проблему, є два варіанти. Можна вдосконалити типові форми та адаптувати їх до сучасних вимог або ж самостійно розробити додатковий бланк, зробивши його додатком до типової форми або як окремий первинний документ.

Проаналізувавши форми первинних документів з обліку основних засобів, які використовуються на ПРАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" можемо конституювати, що типові форми ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» та ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», затверджені наказом Міністерством статистики України №352 від 29.12.1995 р., не відображають всю інформацію, що необхідна для сучасного обліку.

Виходячи з цього, для спрощення обліку, пропонуємо внести деякі зміни у типові форми первинного обліку основних засобів, які можливо узагальнити наступним чином (табл. 3.2.).

Доповнення типових форм первинних документів ОЗ-1 та ОЗ-6 додатковими реквізитами, а саме: термін корисного використання об'єкта; ліквідаційну вартість; справедливу вартість; вартість, що амортизується; метод амортизації, у разі зміни якого вносити помітки про це, а також суми дооцінки та уцінки об'єкта – значно підвищить їх інформативність.

Таблиця 3.2.

Запропоновані зміни в документальному оформленні основних засобів ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”

Запропоновані зміни в документальному оформленні основних засобів	Реквізити, які необхідно вилучити	Реквізити, які необхідно додати
ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення» основних засобів»	Балансова вартість (гр.7)	Первісна (Справедлива)
	Код норми амортизаційних відрахувань (гр.11)	Група основних засобів
	Поправочний коефіцієнт (гр. 14)	Строк корисного використання
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр.12-13)	Метод нарахування амортизації
ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів»	Код норми амортизаційних відрахувань (гр.11)	Група основних засобів
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр.12-13)	Строк корисного використання
		Метод нарахування амортизації
	Дата початку сплати за основні засоби (місяць, рік) (гр.18)	Ліквідаційна вартість
ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів »	Балансова вартість (гр.4)	Первісна (справедлива) вартість
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр.6-7)	Строк корисного використання
		Метод нарахування амортизації
	Норми амортизаційних відрахувань: на повну відбудову, на капітальний ремонт (8-9)	Метод нарахування амортизації
		Ліквідаційна вартість
	Поправочний коефіцієнт (гр. 10)	Витрати н поліпшення об’єкта
	Добудова, модернізація, індексація, доустаткування	

Таким чином, застосування запропонованих шляхів покращення організації та методики обліку наявності і руху основних засобів у ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” дасть можливість при діючій системі обліку значно підвищити його якість та оперативність, а покращення державної політики – підвищити ефективність використання основних засобів.

ВИСНОВКИ

1. Дана робота присвячена питанням обліку і контролю основних засобів на підприємстві. Багато праць та наукових здобутків присвячено питання обліку основних засобів, бо у теперішній час, коли підприємства замислюються не лише над тим, як отримати більший прибуток, але і як за допомогою трансформацій в середині підприємства оптимізувати роботу, забезпечити отримання правдивої, повної, неупередженої інформації, це і робить дану тему наразі актуальною. Базою для дослідження виступило ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”.

2. Основними напрямками діяльності ПАТ "Гайсинське СТП "Агромаш" є: надання транспортних послуг промисловим, сільськогосподарським підприємствам, фермерським господарствам, громадянам на перевезення сільськогосподарських, будівельних та інших вантажів на основі господарських договорів, письмових та усних замовлень та надання в оренду майна

3. Для будь якого підприємства ключовим показником фінансово-економічної діяльності є дохід (або виручка). За аналізовані останні 5 років (2018-2022) ми бачимо, що чистий дохід від реалізації продукції зростав три роки поспіль: з 2018 по 2020 рр. В 2021 р. відбулося незначне зменшення показника, а в 2022 р. показник досяг свого максимуму за звітний період. Згідно даних, чистий дохід від реалізації продукції за останні п’ять років збільшився на 74 563 тис. грн. і склав 112 113 тис.грн. Що стосується показника валового прибутку, то він мав ознаки зростання протягом перших трьох років, але в 2021 р. відбулося його стрімке зменшення майже в два рази, в порівнянні з 2020 р. Але вже в 2022 р. валовий прибуток досяг свого максимального значення за останні п’ять років - 49 443 тис.грн. у порівнянні з 2018 р. Таким чином ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”, можна вважати типовим представником підприємства з позитивним фінансовим результатом діяльності.

4. Бухгалтерський облік основних засобів за сумою витрат, пов’язаних з виготовленням, отриманням, доставкою, будівлею, модернізацією основних засобів на підприємстві, ведеться на рахунку №10 «Основні засоби». Для узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів, їх знос, а призначений Журнал-ордер № 8, а для узагальнення інформації про капітальні інвестиції призначений Звіт про капітальні інвестиції, вибуття й амортизація активів.

5. Основними джерелами для проведення внутрішнього контролю основних засобів ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” є: установчі документи; розпорядчі документи керівника підприємства; наказ про облікову політику; первинні документи з обліку основних засобів; регістри синтетичного і аналітичного обліку; матеріали інвентаризацій; фінансова звітність.

6. Провівши детальний аналіз облікової політики ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш” дійшли висновків про доцільність її розширення та доопрацювання. Пропонуємо доповнити наказ про облікову політику та впровадити механізм перевірки на предмет зменшення корисносні основних засобів з вимогами МСБО. Для цього необхідно сформувати відповідне організаційне, технічне та методичне забезпечення. Нами виокремлено ознаки можливого зменшення корисності активів. Спираючись на рекомендації міжнародних положень запропоновано механізм визнання та оцінки витрат від зменшення корисності основних засобів для ПРАТ “Гайсинське СТП “Агромаш”. Даний алгоритм дозволить контролювати оцінку основних засобів на питання зменшення їх корисності. Описаний механізм полегшить процес здійснення управління за достовірним відображенням основних засобів.

7. Окрім того, нами розроблено первинний документ, який може складатися за результатами проведеного тесту на зменшення корисності основних засобів. Для того, щоб балансова вартість не мала істотних розходжень із справедливою вартістю на звітну дату, доцільно регулярно проводити дооцінку основних засобів. Тому запропоновано механізм здійснення переоцінки основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко Г. Ю., Кучеренко Т. Є., Мельник Л. Ю. Бухгалтерський облік операцій з безоплатного одержання основних засобів: удосконалення методології та практики. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2021. № 1. С. 3-18.
2. Бабич Л. М., Карлова І. О., Наконечна С. В. Внутрішній аудит основних засобів підприємства в сучасних економічних умовах. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 49. С. 168-177.
3. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2013. № 4. с. 23–27.
4. Бондаренко О.М. Оренда основних засобів. Науковий журнал Virtus: Scientific Journal. 2020. № 44. С. 275-278.
5. Бабаєв Ю.А. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ. Вища школа, 2009. 692 с.
6. Гарасим П. М., Кізима А. Я. Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей : навч. посіб. Тернопіль : Астон. 2015. 288 с.
7. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text
8. Губарик О.М. Обліково-аналітичне забезпечення діагностики функціонування підприємства та удосконалення системи економічної безпеки на основі покращення фінансового стану. Економіка та суспільство. 2021. № 32.
9. Давидов Г.М., Савченко В.М., Пальчук О.В. Облікова політика : навч. посіб. Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2017. 362 с.
10. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення стандарт (положення) бухгалтерського обліку 1. Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. База даних законодавство України. URLhttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text. (дата звернення 12.09.2023).

11. Зменшення корисності активів: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text (дата звернення 17.08.2022 р.).

12. Зменшення корисності активів: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28, затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text (дата звернення: 15.07.2022 р.).

13. Івченко О. Оцінка основних засобів МСФЗ (міжнародних стандартів фінансової звітності). Консалтингова компанія «Парето». URL: https://pareto.com.ua/ua/blog/ots-nka-osnovnikh-zasob-v-msfz-m-zhnarodnikh-standart-v-f-nansovo-zv-tnost/ (дата звернення: 15.07.2022 р.).

14. Інвестиційна нерухомість: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32, затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779. База даних законодавство України.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text (дата звернення: 15.07.2023 р.)

15. Карпенко В., Вінниченко О., Петриківа О. Удосконалення бухгалтерського обліку основних засобів підприємств Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. № 1. С. 108-115.

16. Кафка С.М. Облік надходження необоротних активів та формування їх первісної вартості. Ефективна економіка. 2017. № 4. URL: http://www.economy nayka.com.ua/?op=1&z=5549/.(дата звернення: 19.07.2023 р.)

17. Кірейцев Г.Г., Виговська, О.М. Петрук. Фінанси підприємств: навч. посіб. Житомир: ЖІТІ, 2002. – 272 с.

18. Костирко А.Г., Гаврилюк Р.І. Особливості формування і відтворення основних засобів аграрної галузі. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 15. с. 230-232.

19. Кравченко О.В., Селезньова О.В. Стан розвитку обліку та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах та напрями їх удосконалення Вісник Сумського державного університету. Серія : Економіка. 2022. № 2. С. 9-16.

20. Кузьмінський Ю.А. Оцінка ефективності впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік. Бухгалтерський облік і аудит. №7. 2017. С.27-31.

21. Кундеус О.М. Облік витрат на поліпшення та ремонт основних засобів. Інноваційна економіка. 2018. № 12. С. 264-269.

22. Кучеренко, Т.Є., Матрос, О.М., Підлубна, О.Д. (2018). Накладні і непрямі витрати підприємства як інструмент управлінського обліку. URL: https://lib.udau.edu.ua/items/7f947bbf-bb0d-432f-a8d4-28ec7f7a6be (дата звернення 09.01.2023).

23. Лаврова-Манзенко О.О., Литвиненко А.С. Проблематика обліку основних засобів в сучасних умовах. Економіка і управління. 2020. № 4. С. 122-128.

24. Леонова Ю. О. Особливості обліку основних засобів в умовах дії податкового кодексу України. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв. 2017. № 16. С. 872-876. URL:http://global-national.in.ua/archive/16-2017/173.pdf. (дата звернення: 15.07.2023 р.).

25. Майстер Л. А. Альтернативні підходи щодо компонентного обліку основних засобів в умовах провадження змін Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 43. С. 427-433.

26. Макаренко А.П., Шама М.В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/2_2020/6.pdf (дата звернення: 14.09.2023 р.)

27. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: МАУП, 2003. 304 с.

28. Максименко І.Я., Тронькіна А.А. Особливості визнання в бухгалтерському та податковому обліку об’єктів основних засобів в управлінні діяльністю підприємства. Агросвіт. 2019. № 19. С. 47-51.

29. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. База даних

законодавство України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03 (дата звернення 02.08.2023 р.).

30. Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text (дата звернення: 15.07.2022 р.).

31. Новик І.В. Удосконалення внутрішнього контролю системи бухгалтерського обліку підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 6 (11) 2017. С.358-363. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/64.pdf. (дата звернення: 24.04.2023).

32. Об'єднання підприємств: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text (дата звернення: 15.09.2023 р.).

33. Облік державних грантів та розкриття інформації про державну допомогу: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 База даних законодавство України. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2020 20_ukr_2022.pdf (дата звернення: 05.09.2023 р.).

34. Оляднічук Н. В., Кучеренко Т. Є., Іванова Н. А., Підлубна О. Д. Удосконалення документального забезпечення обліку основних засобів Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. 2019. № 5. С. 65-75.

35. Оренда: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text (дата звернення: 05.09.2023 р.).

36. Орлова В.К., Орлів М.С., Хома С.В. Фінансовий облік: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 510 с.

37. Основні засоби: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/МСБО%2016_ukr_2022.pdf (дата звернення: 15.07.2023 р.).

38. Основні засоби: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00 (дата звернення: 15.07.2023 р.).

39. Оцінка за справедливою вартістю: Міжнародний стандарт фінансової звітності 13. База даних законодавство України. URL: https://www.mof.gov.ua/ storage/files/МСФЗ%2013_ukr% 202022.pdf (дата звернення: 02.09.2023 р.).

40. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями в редакції станом на 28.10. 2022 р.). База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 16.08.2023 р.).

41. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : затв. наказом Міністерством фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text (дата звернення 18.10.2023 р.)

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення: 16.08.2023 р.).

43. Про електронні документи та електронний документообіг. Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Станом на 01.08.2023 р. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text (дата звернення: 25.09.2023).

44. Проскуріна Н.М., Мячева К.М. Основні засоби, що не використовуються під час пандемії: вплив на фінансову звітність. Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: матеріали III міжнар. наук.-практ.

конф. (м. Берегове, 15 черв. 2022 р.). Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2022. С. 205–207.

45. Проскуріна Н. М., Мячева К. М. Перехід на МСФЗ: трансформаційні аспекти щодо основних засобів. Актуальні проблеми науки, освіти та суспільства в сучасних умовах: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 28 трав. 2022 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 57-59.

46. Руденко О.В., Кондратюк О.М. Облік основних засобів за МСФЗ в умовах національної системи оподаткування. Ефективна економіка. 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/33.pdf. (дата звернення 12.09.2023 р.).

47. Фінансові витрати: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text (дата звернення 23.09.2023 р.).

48. Чалий І. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. Все про бухгалтерський облік. 2018. № 32. С. 27-29.

49. Школьник І.О. Фінансовий аналіз. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 368 с. URL: http://cul.com.ua/preview/fash.pdf. (дата звернення: 10.10.2023).

50. Юрченко А.А. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет- конференції від 13-14 травня 2021 року. Дніпро. ДДАЕУ. с. 84-88.

51. Юрченко А.А. Особливості організації обліку основних засобів на підприємствах. Молоді науковці-аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень: матеріали науково-практичної конференції молодих вчених та студентів від 23-25 березня 2021 року. Дніпро. ДДАЕУ. с. 69-72.

52. Allen, F. and Carletti, E., (2008). Mark-to-market accounting and liquidity pricing. Journal of Accounting and Economics, 45, PP. 358-378.

53. Caskey, J. and Hughes, J.S., (2012). Assessing the impact of alternative fair value measures on the efficiency of project selection and continuation. The Accounting Review, 87, PP. 483-512.

54. Proskurina N. M., Myacheva K. L. Analysis of recognition and assessment of fixed assets according to international and national accounting standards. Financial strategies of innovative economic development. Issue 4 (56), 2022. PP. 45-51.

Додатки